

RISIKO OG BESKYTTELSESFAKTORER

Risikofaktorer knyttet til personen	Beskyttelsesfaktorer knyttet til personen
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Ble født prematurt (meget lav fødselsvekt, har ledet til komplikasjoner eller alvorlige følgetilstander)</i> ➤ <i>Hjerneorganiske skader</i> ➤ <i>En vanskelig temperamentsstil, (spesielt temperamentsdimensjonene impulsivitet, hyperaktivitet, oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker)</i> ➤ <i>Reservert temperamentsstil (eks, sky, aktiv tilbaketrekkende og uttrygg)</i> ➤ <i>Generell utviklingsforsinkelse</i> ➤ <i>Lave intellektuelle evner</i> ➤ <i>En utrygg tilknytningsstil</i> ➤ <i>Utsatt fro omsorgssvikt, fysiske og /eller seksuelle overgrep</i> ➤ <i>Flere alvorlige somatiske sykdommer i førskolealder</i> ➤ <i>Adoptert (sterk avhengig av historien i forkant av adopsjonen)</i> ➤ <i>Fosterhjemsplassert (todelt risiko; både selve flyttingen, men også årsaken til flyttingen)</i> ➤ <i>Vansker med å etablere langvarige, gjensidige og positive vennskap med jevnaldrende</i> ➤ <i>Å flytte fra eller miste nære venner i dødsfall</i> ➤ <i>Utsatt for alvorlig og langvarig mobbing</i> ➤ <i>Rusmiddelmisbruk</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Førstefødt i familien (gjelder hvis foreldrene har lite energi og marginale foreldreferdigheter)</i> ➤ <i>En lett temperamentsstil</i> ➤ <i>Sosial legning</i> ➤ <i>Aldersadekvate sensomotoriske ferdigheter</i> ➤ <i>God IQ (inkluderer gode lese- og når skriveferdigheter når barnet når barneskolealder)</i> ➤ <i>Mye oppmerksomhet fra voksne til barnet (spesielt de to første leveårene)</i> ➤ <i>En trygg tilknytningsstil</i> ➤ <i>Aktiv (ikke passiv eller hyperaktiv)</i> ➤ <i>God oppmerksomhet og konsentrasjon</i> ➤ <i>God emosjonsregulering</i> ➤ <i>Gode kommunikasjonsmuligheter</i> ➤ <i>Har hobbyer og interesser (spesielle talenter som det utvikler og får bekreftelse på)</i> ➤ <i>Evne til å planlegge egen livssituasjon (framtidorientering)</i> ➤ <i>Aktiv håndtering av vansker framfor å bli passiv eller trekke seg unna</i> ➤ <i>Kan be om bistand og selv hjelpe andre</i> ➤ <i>God selvaksept og føler seg verdt å like/ elske</i> ➤ <i>Har realistiske vurderinger av seg selv</i> ➤ <i>Høy målorientering (setter seg høye og oppnåelige mål som det trekker seg etter)</i> ➤ <i>Empatisk/ prososial innstilling og handling</i> ➤ <i>Humoristisk sans</i> ➤ <i>Selvstendig (selvhjulpen, kontroll over eget liv, men må ikke bære preg av ekstrem selvhjulpenhet som bunner i mangelfull oppfølging av foreldrene)</i> ➤ <i>Gode skolefaglige prestasjoner</i> ➤ <i>Tro/ overbevisning (religiøs tro eller en følelse av sammenhenger i livet, å se seg selv som viktig del av en større helhet)</i>

Risikofaktorer knyttet til foreldrene (familien)	Beskyttelsesfaktorer knyttet til foreldrene (familien)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Lang atskillelse fra primær omsorgsgiver i barnets første leveår (omfatter en varighet på en uke eller mer hos de yngste og mest sårbare barna. Gjelder hvis den som forlater det, har vært den eneste som har gitt det omsorg)</i> ➤ <i>Foreldrene dør eller av annen grunn brått kontaktbrudd mellom foreldre og barn</i> ➤ <i>Alvorlig somatisk sykdom hos en eller begge foreldre</i> ➤ <i>Moderate eller alvorlig grad av psykiske lidelser hos en eller begge foreldre</i> ➤ <i>Kroniske, alvorlige familiekonflikter</i> ➤ <i>Foreldre som er voldelige mot hverandre</i> ➤ <i>Kriminalitet hos foreldre</i> ➤ <i>Rusmiddelmisbruk hos foreldrene</i> ➤ <i>Foreldre som selv har vokst opp med omsorgssvikt og mishandling (omkring en tredjedel fortsetter en slik mangelfull omsorg for egne barn)</i> ➤ <i>Foreldre som er arbeidsledige eller sporadisk sysselsatte</i> ➤ <i>Hyppig boligsifte/ flyttinger</i> ➤ <i>Samlivsbrudd mellom foreldrene (de primære omsorgspersonene)</i> ➤ <i>Primær omsorgsgiver inngår i nytt parforhold (nye familiekonstellasjoner slik som stepforelder og stesøsken)</i> ➤ <i>Søsken født i barnets to første leveår (gjelder når foreldre har lite energi og dårlige foreldreferdigheter)</i> ➤ <i>Familier med uavklart status knyttet til oppholdstillatelse i landet</i> ➤ <i>Fire eller flere barn og disse med mindre enn fire års mellomrom (gjelder foreldre som er alene om omsorgen, eller har lite energi eller marginale foreldreferdigheter)</i> ➤ <i>Tilhører en lite ansett rase/ etnisitet i samfunnet</i> ➤ <i>Foreldre som framstår som rigide i holdninger, verdier og meninger når det gjelder oppfatning av barns utvikling</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>God kompetanse hos mor</i> ➤ <i>Foreldre med trygg tilknytingsstil</i> ➤ <i>Foreldre med god egostyrke og god emosjonsregulering</i> ➤ <i>Flere omsorgspersoner enn en</i> ➤ <i>Foreldre som er i arbeid eller studier</i> ➤ <i>Høyere utdannelse hos foreldre</i> ➤ <i>Foreldre som er integrert i majoritetskulturen i samfunnet</i> ➤ <i>En klar struktur og rimelige regler hjemme</i> ➤ <i>Et godt søskenforhold, slik at de støtter hverandre (spesielt viktig ved motgang)</i>

Risikofaktorer knyttet til det øvrige oppvekstmiljøet	Beskyttelsesfaktorer knyttet til det øvrige oppvekstmiljøet
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>En høy grad av sosial deprivasjon i boområdet (spesielt høy arbeidsledighet og sosial nød)</i> ➤ <i>Lav integrering av beboerne i nærmiljøet</i> ➤ <i>Høy forekomst av vold, kriminalitet og sterk eksponering av rusmidler i nærmiljøet</i> ➤ <i>Problemfylte økologiske overganger (overganger mellom ulike mikromiljø)</i> ➤ <i>En barnehage eller skole preget av svak struktur, høy forekomst av atferdsvansker hos barna, overveiende svak eller negativ kontakt mellom de voksne og barna, uklare standarder for ønsket atferd, uklare konsekvenser av regelbrudd, samt konfliktfylt eller svak utviklet kontakt mellom foreldrene og de ansatte i barnehage eller skole</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Trygt nabolag tilrettelagt for barn og unge</i> ➤ <i>Felles grunnleggende verdier i barnets eller den unges sosiale nettverk</i> ➤ <i>Støttende besteforeldre eller andre voksne</i> ➤ <i>Positive, gjensidige og langvarige vennskapsrelasjoner til minst en jevnaldrende (som er prososial og involvert i skolearbeid)</i> ➤ <i>En inkluderende barnehage/ skole preget av stabilitet blant personalet, en varm kontakt mellom ansatte og barna, tydelige forventninger til barnas atferd, klare konsekvenser ved regelbrudd, de ansatte er samstemte/ enhetlige og kontakten mellom barnehage/ skole og foreldrene er allsidig og hyppig</i> ➤ <i>Ved mange risikofaktorer; å ha tilgang til støttende voksne i det offentlige (ofte lærere, ansatte i hjelpeapparatet) eller nabolaget</i>